НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ . . . . . 6 дин. МЕСЕЧНО

ОД ЈЕДНОГА БРОЈА . . . . . 0·10 дин.

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 дин. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ћирић.

Број 139 | НЕДЕЉА 28 АПРИЛА 1891 | Година I

102 САСТАНАК

22 марта 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Доброслав Ружић

(НАСТАВАК)

(Молбе и жалбе)

Известилац чита:

Коста Петровић срески писар из Влад. Хана, моли да му се године учитељске службе урачунају у указне.

Прим. Актом Нар. Скупштине од 28 марта 1890 Бр. 2733 молба, која се овде помиње, послата је г. министру ун. дела на даљи поступак.

Решење: По члану 94 тач. 1 пословника ова се молба упућује министру унутр. дела.

Богосав Поповић — Тај Коста Петровић ср. писар био је још пре српско-турског рата учитељ у Турској у општини Луковачкој, у селу Бабици, и мислим да је право, да се и овоме човеку уваже године службе учитељске, кад је и другим учитељима то уважено, јер би неправедно било, да се томе човеку то не учини.

Тодор Радовановић — Лањске године, његова је молба упућена г. министру и министар није могао да је уважи. С тога ја молим да се ова његова молба сад прочита, па нека се види, да ли је он то заслужио према поднетим доказима, или не.

Министар просвете Андра Николић — Ако је то такав случај да овај господин моли, да му се уваже године сталне учитељске службе, онда о томе нема Скупштина потребе нити да решава нити да молбу његову упућује министру, јер ће се то по самом закону решити. То је и одбор свакојако знао и на то је и сам обратио пажњу. Ну овде ће пре бити случај, да он подноси молбу, да му се уважи оно, што закони редовно не уважавају и ако би то било, онда Скупштина треба да узме на ум, — ако налази да има разлога да му се уваже године службе, — да му треба уважити само оне године, докле је он у служби и био, а не и оне, кад није ни био учитељ. (Чује се: да се реши).

Председник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте).

Известилац — Из ове његове молбе не види се да је по њој што рађено а нема уверења ни какав је учитељ био, да ли је био привремени или стални, па с тога смо ми ову молбу упутили министру на призрење, па он нека прибави доказе, па нека се после с министром кусура.

Председник — Претрес је свршен. Стављам на гласање. Ко је за то, да Скупштина усвоји мишљење одбора нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина одбацила ову молбу.

Известилац чита:

Јевђа Раковић, председник општине Планске, моли да се стане на пут самовољи полициске власти.

Решено: Г. министру унутрашњих послова.

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Сељани села Бресја, у ср. ресавском окр. моравског, моле да се њихово село одвоји од општине Гломанске и за себе образује општину под именом Бресјанска.

Решено: Г. министру унутрашњих послова на даљи поступак (члан 94 тач. 1 пословника).

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Сељани из Рапиловина моле да њихово село буде одвојено од Колубарског и придодано Космајском срезу.

Решење: Г. министру унутрашњих послова (члан 94 тач. 3. пословника).

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Главни одбор свештеничког удружења, у име отечественог свештенства, моли: да се његова друштвена преписка врши државном поштом бесплатно.

Решење: Г. министру народне привреде.

Тома Јовановић — Онда треба још тим поповима да купимо котлиће, кад иду те свете водицу. Ја сам заго да се њихова молба одбаци и молим 10 посланика, да ме у том потпомогну. (Помажу га).

Председник — Претрес је свршен. Стављам на гласање предлог г. Тома Јовановића, који гласи: „да се молба главног одбора свештеничког удружења одбаци". Ко је за то нека седи, ко је против, нек устане? (Већина седи). Објављујем да је већина седела и да је Скупштина усвојила предлог г. Т. Јовановића.

Известилац чита:

Сељани Топлог Дола, у срезу нишавском округа пиротског, моле да им се смањи пореза на земљу.

Решено: Г. министру финансија (чл. 94. тач. 1. пословника скупштинског).

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Петар Стевановић из Мајдана у округу рудничком моли за инвалидску потпору.

Решено: Г. министру војном (чл. 94. тач. 1. пословника скупштинског).

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Недељко Петровић, стражар трошаринski жали се против извесног решења војно-инвалидског суда.

Решено: Г. министру војном тач. 1. чл. 94. пословника).

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Јеврем Ристић, Јован Богдановић Јован Миловановић из Смољинца моле Народну Скупштину да им се отворе њихови дућани, који су противзаконо 1883 год. позатварани.

Решење: Пошто се из уверења влашћу потврђених види да река Млава доиста пут плави и тиме пролазак за варош спречава, то једно, а после што село Салаковац, које је такође преко реке Млаве и у блиском одстојању од Смољинца до вароши, па ипак има дућане, то је одбор мишљења да се ова молба упути г. министру унутрашњих дела, да препоручи полицискоj власти да молиоце у праву не узнемиравају, пошто њихово село потпада под одредбе чл. 2 става трећег и четвртог закона о сеоским дућанима као и чл. 7 истог закона.

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Грађани из Рашке моле да пређашњу порезу плате по новој квалификацији.

Решено: Г. министру финансија на поступак (тач. 1. чл. 94 пословника).

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Адам Трујкић и још дванаестorица из Кривеља у ср. зајечарском окр. црноречког, моле да им се порез за 1891. годину разреже по новом премеру њихових земљишта.

Решено: Г. министру финансија (члан 94. тач. 1. пословника)

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

130 становника села Царине (у ср. азбуковачком окр. подринског) жале се против жандарма, одређених за хватање ајдука, што се неуљудно понашају.

Решено: Г. министру унутрашњих послова на поступак. (члан 94 тач. 1. пословника).

Тома Бојичић — Ја сам прибавио уверења, да су тим сељанима жандарми доиста учинили велике штете и изгреде и с тога би ова молба требала да се упути министру. те да он те жандарме смени и замени бољима, ако их има. Међутим да се ова ствар огласи као хитна.

Председник — Прегрес је свршен. Стављам на гласање. Ко је за то, да се усвоји мишљење одбора нека седи, ко је против нек устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила мишљење одбора.

Известилац чита:

Марија Катићева учитељица школе Дубравичке (у окр. пожаревачком) моли Народно Представништво да нареди министру просвете да јој да задовољење. те да јој се да накнада у новцу за квартир и огрев.

Решено: Упутити надлежном министру просвете и црквених послова. (Тач. 1. члан 94. пословника)

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Заступници Великог Мокрог Луга (у ср. врачарском окр. подунавског) моле да Народна Скупштина оснажи прво решење министра унутрашњих дела односно границе између њиховог села и Калуђерице.

Решено: Господину министру унутрашњих послова на закључити поступак. (Члан 94. тач. 1. пословника).

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Сељани из Радошина (у ср. резавском округа моравског) моле да се одвоје од Војштанске и образују засебну општину.

Решено. Г. министру унутрашњих послова на поступак.

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Суд и одбор општине Мањачке (у окр. врањском) моле да општина буде одвојена од масуричког и придана пољанчичком срезу.

Решено; Г. министру унутрашњих послова на поступак.

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Грађани из Кладова (њих 9-торица) жале се против надзорника дућана.

Решено: Г. министру финансије члан 94. тач. 1. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Грађани општине Качерске (срез златиборски, окр. руд.) моле Нар. Скупштину, да не уважи молбу њихова преседника и чланова.

Решено: Да се ова молба упути г. министру унутр. дела чл 94. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Сељани села Гладне моле да се одвоје од општине Дубачке и да образују општину засебну.

Решено: Г. министру унутрашњих послова на даљи поступак.

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Јован Ђурић из Комарића (у окр. подринском) моли за државну помоћ.

Решено: Г. министру војном да се по овој молби поступи. Члан 94. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина мишљење одбора? (Усваја).

Известилац чита:

Марјан Петковић из Ужица жали се на министра војног.

Решено: Г. министру војном, чл. 94. тач. 1. пословника.

Дим. Машић — Ја бих молио г. известиоца, да прочита ту молбу.

Известилац прочита молбу:

Народној Редовној Скупштини

БЕОГРАД.

У почетку месеца Јуна 1876. командант IV. пуковског округа, у својој канцеларији држао је лицитацију за набавку 13 комада куферчића, на коју сам ликерацију и ја као мајстор познан и примио сам се као најнижом ценом и исте куферчиће направио, комисија одређена прегледала, примила и у државни магацин, ја магационару предао што овде под ⁄. у пропису акт комисије и магационара тврди, но мени никако ове ствари нису плаћене, па и ако су лицитацијом дате а не на реквизицију узете.

По свршетку српско-турског рата 22. марта године 1879. поднео сам овај акт команди IV. пуковског округа с молбом да ми се ствари плате, што ми је копија истог враћена оверена ађутантом исте команде, што се из овог приложеног у препису акта види, па још ни до данас нису ми ове ствари плаћене, обраћао сам се команди са молбама више пута па ништа не добих, обраћао сам се и команданту дивизије па ништа, у почетку Децембра прошле 1890. год. поднео сам молбу г. министру војном, платио таксу у маркама за решење и молио г. министра да од подручних власти потражи извешћа о овој ствари и да нареди те да ми се исплати сума од 109 динара и 20 пара дин. за награђене и предате ствари, па до данас не добих ни задовољења од г. министра, скоро молећи се и прилепљујући марке на молбе властима и тражећи да ми се моји зарађени новац исплати, скоро пола сам потрошио ни од ког задовољења не добих а реквизиција се скоро за сад сва од кога је узето исплати а мени ништа.

Те зато узимам слободу замолити Народну Скупштина да запита г. министра војног за што ми се моја заслуга не плати, ја сам човек сиромашног стања и само од овог заната живим а Скупштини је познато да данас занати скоро сви пропадоше, па мени је велико поможено, кад би ми се моја заслуга платила за опстанак моје радње и издржање моје фамилије, па још имам наду у вас господо посланици да ћете покренути ову моју малу ствар а велику ми помоћ у Скупштини и мени дати задовољења.

14. Фебруара 1891. год.
у Ужицу.

ПОКОРАН СКУПШТИНИ
Марија Петковић
СТОЛАР ИЗ УЖИЦА.

Дакле ево шта је он примио; ми смо казали да се ова молба упути министру војном с тога што се нигде не види да је министар радио штогод по овоме

Панта Срећковић — Ако је овај човек био одређен за време рата да прави те сандуке и ако због тога није ишао у рат, онда му не треба ништа дати.

Коста Динић — Заиста треба ову молбу упутити министру, као што је одбор и ставио решење; али треба да се запитамо, да ли нам неће и до године доћи ова молба, као што је било случајева. Ја због ове молбе хоћу да направим једну општу примедбу, да Скупштина треба да изјави жељу министрима, да ове молбе, које се њима упуте од стране Скупштине узму одмах у претрес те да се не понављају опет Скупштини. Ми смо иначе овакве молбе упутили лањске године надлежним министрима, па су се молитељи и ове године опет обратили Скупштини.

Председник — Претрес је свршен. Стављам на гласање: ко је за то, да се прими одборско мишљење, нека седи, ко је против нек устане? (Већина седи). Оглашујем да је Скупштина усвојила мишљење одборско.

Известилац чита: Димитрије Томић из Ниша жали се против шефа пиште железничке станице.

Решено: Упућује се г. министру грађевина на даљи поступак. Чл. 94 пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита: сељани из Грабовца (у срезу трстеничком окр. крушевачком) моле да се одвоје од љубостињске општине и образују с Богдањем засебну општину.

Решено: Г. министру унутр. послова. Чл. 94. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Н. Милојковић свештеник у Раму (у срезу рамском, окр. пожаревачког) моли да му се изда неплаћени бир за прошле године.

Решење: Г. министру унутрашњих дела, тачка 1. члан 94. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Грађани среза драгачевског (у окр. рудничком) моле да се у Чачку отвори још једна окружна апотека.

Решење: Г. министру унутрашњих дела (члан 94. тачка 1. пословника)

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Младен Спасић обућар из Смедерева моли да му се да повластица, да за 10 година само он може правити справу за млевење соли коју је он изумео.

Решење: Да се ова молба упути надлежном министру.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Трајковић и Живковић из Београда моле за извесне олакшице за ужарску фабрику, коју би подигли у Београду.

Решење: Да се упути надлежном министру на поступак.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Сељани из Младеновца (у ср. космајском окр. подунавском) моле, да се њихово село никако не проглашава за варошицу.

Решење: По чл. 94. тачци 1. пословника упућује се министру унутрашњих послова.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Сељани из Опорнице (у ср. и окр. крагујевачком) моле да се одселе цигани из њиховог суседства.

Решење: По члану 94 тач. 1. пословника ова се молба упућује министру унутрашњих послова,

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Сељани из Душковца (у окр. ужичком) моле да се преведу у IV пуковску команду.

Решено: Министру војном на основу 94. члана тач 1. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Павле Ж. Павловић, трговац из Књажевца моли Нар. Скупштину, да ову његову молбу упути на призрење министру финансије.

Решено: Г. министру финансија, на основу законодавног решења *од 4 марта ове године*, на призрење

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Марица Драгића из Посаника (у окр. рудничком, ср. драгачевском) моли за државну помоћ

Решено: Г. министру војеном на поступак. Чл. 94. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Грађани из Наталинаца (у ср. лепеничком, окр. крагујевачког) моле да се од њиховог места, па преко Ратара до железничке станице Кусадак пресече пут.

Решено: Упућује се г. министру грађевина на поступак чл. 94. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Сељани из ужичког среза и округа моле да се огласи за државни друм, који води од Ужица за Босну и Ново-Пазарски санџак.

Решено: Г. министру грађевина на поступак.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Петар Јовановић из Ужица жали се на министра унутрашњих дела.

По чл. 94. т. 1. пословника она се молба упућује министру унутр. дела.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја)

Известилац чита:

Суд општине Белоречке моли да се народној војсци да оружје.

Решено: Г. министру војном на основу члана 94 тачка 1. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Председници и одборници из среза златиборског окр. ужичког у име 15 општина моле Нар. Скупштину да реши да се народу тих општина разда оружје.

Решено: Министру војном на основу члана 94. тач. 1. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Величко Живановић и Петар Топић из Кривог Вира (у окр. црноречком) моле да им се макнади штета.

Решено: Г. министру финансија, по што је Скупштина решила да се даде накнада онима, који су 1883 године оштећени. Члан 94. тач. 1. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Јован Станисављевић из Милошевца (у ср. смедеревском окр. подунавског) жали се против команданта VIII пуковске окружне команде.

Решено: Министру војном. Члан 94. тач. 1. пословника.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Маринко Паповић, инвалид из Шапца, моли да му се повиси државна помоћ.

Решено: Г. Министру војном тач. 1. члан 94. пословног реда у Скупштини.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Известилац чита:

Бранко Ж. Јевремовић индустријалац, из Смедерева моли:

1, За искључиву повластицу за 10 година на израду земљаног посуђа пештанске форме и каквоће;

2, да се ослободи царине узгредних такса и обртарине на глеђ са стране за ову индустрију и

3. за најнижу тарифу на железници!

Решено: Пошто се по чл. 177 Устава свака повластица даје законом, то се ова молба по мњењу одборском има упутити министру народне привреде да изради пројект закона за ову повластицу са нарочитим обзиром на услове, које је молилац ставио у своју молбу.

Председник — Усваја ли Скупштина одборско мишљење? (Усваја).

Остале молбе и жалбе, које су решене, нека остану за сутрашњу седницу.

Изволте чути извештај одбора финансиског, који је решавао о накнадним кредитима.

Секретар чита:

ИЗВЕШТАЈ
финансијског одбора
Народној Скупштини

I.

Одбор финансијски проучио је предлог г. министра народне привреде, којим тражи, да се на огрев и канцеларијске потребе за 1890 год. одобри 10.000 дин. утрошених више, него што је буџетом за ту годину било одређено, — на је мишљења, да се тај издатак прими.

II.

Одбор финансијски проучио је предлог г. министра финансија о томе да се закупцима државних сувата у Златибору, округа ужичког опрости закупна цена за време од 1 новембра 1877 до 1 новембра 1878 год., — на је нашао да је предлог умесан и да га ваља усвојити.

III.

Одбор финансијски проучио је предлог г. министра просвете и црк. послова о томе, да се накнадно одобри 517·25 дин. утрошених више у рачунској 1887 год. на издржавање питомаца на страни, — на је мишљења, да се тај издатак прими.

IV.

Одбор финансијски проучио је предлог г. министра финансија о томе да се у буџетској 1890 год. унишу у држав. расход под именом „државни расход ван буџета", а на терет држав. готовине, оне суме, које су утрошене преко буџета одобрених кредита по финансијској струци и то у разним годинама почевши од $187^3/_4$ до закључно $188^8/_9$ год, — на је решио, да се сви ови излази приме онако, како је у предлогу изнесено.

V.

Одбор финансијски размотрио је предлог г. министра народ. привреде, којим тражи, да се накнадно одобри 607·83 дин. утрошених у 1880 год. на одржање сењског рудника, — на је решио:

Да се по предлогу прими тај издатак у 607·83 динара утрошених више него што је буџетом за 1880 год. било одобрено на одржање сењског рудника.

VI.

Одбор финансијски проучио је предлог г. министра просвете и црквених послова о томе, да се из главнине школског фонда може утрошити 40.000 дин. као помоћ варошки Књажевцу за подизање зграде за основну школу, — на је нашао, да је предлог уместан и да га ваља усвојити.

VII.

Одбор финансијски проучио је предлог г. министра просвете и црквених послова, којим тражи, да се одобре накнадне суме утрошене преко одређених буџетских кредита и почевши од 1882 год. до краја 1889 рач. године, — на је решио, да се сви ови издатци, учињени у разним годинама, одобре и да се по предлогу униша у држав. расход за 1890 буџетску годину, и на терет држав. готовине.

19 марта 1891 год.
Београд.

председник фин. одбора
Ран. Б. Тајсић
(има одвојено мишљење)

известилац,
Мил. Марковић

чланови:
Р. С. Поповић, Ј. Ж. Јовановић, П. Срећковић, Милан Т. Ђурић, Јов. С. Јовановић, Др. Ст. Нешић, Д. Ћирковић.

Председник — Извештај је штампан и посланицима раздат, с тога се ово ставља сурта на дневни ред. Сем тога биће на дневном реду: друго читање закона о штампи; одговор министра војног, минист. финан. и минист. унутр. дела на интерпелације и решења о молбама и жалбама, које су у одбору решене.

Данашњу седницу закључујем, другу заказујем сутра тачно у 8 часова пре подне. Молим господу из одбора финансијског да дођу по подне да раде.

Састанак је трајао до 12 $^{3}/_{4}$ часова.

---

103 САСТАНАК

23 марта 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Љуб. Јоксимовић.

Почетак у 8 $^{1}/_{4}$ часова пре подне.

Присутни г. г. министри: председник министарства, војни, спољних послова, финанције, правде и унутр. послова.

Председник — Отварам 103 састанак. Изволте чути протокол 102 састанка.

Секретар Витомир Младеновић прочита поменути протокол.

Јоксим Павловић — Извештај који сам ја јуче прочитао, био је о путним и селидбеним трошковима чиновника, и то је предлог владин, а Ранко Тајсић поднео је предлог о трошковима управних власти, и он је пре прочитан. С тога молим да се то исправи.

Секретар В Младеновић — То ће се исправити.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани протокол? (Прима).

Изволте чути молбе које су упућене Скупштини.

Секретар чита:

Симо Р. Обрадовић из Београда, моли да се не даје другоме концесија за израду шећера, док се и његова понуда не саслуша;

Никола Чварковић из Брзана у ср. и окр. крагујевачком, моли за државну помоћ;

Еснаф обућарски из Кладова, жали се што се мајсторима, који су страни поданици, дозвољава да код нас раде;

Јован Пауновић из Брезне у ср. жичком окр. рудничком, жали се против среске власти;

Стоја, удова пок. Антонија Нешковића бив. помоћника начелства окр ужичког, моли за државну помоћ;

Старешине еснафске из Ниша моле да се укине трошарина за општину нишку.

Председник — Све ове молбе упућују се одбору за молбе и жалбе.

Изволте чути један предлог посланички.

Секретар чита:

ПРЕДЛОГ

Народној Скупштини

Прошло је 25 година од како је установљена прва стрељачка дружина у отаџбини нашој — у Београду.

Од почетка њене установе па до 1881 године за 16 год. гађало се у нишан из свакојаких пушака, какву је који стрелац имао, и муниција тих пушака беше врло јевтина, није више коштала од 1—1 $^{1}/_{2}$ паре дин, од метка.

Но кад се оно у 1881 години одпочне наоружавати пешадија наша за позадњачама модела 1881 год. управа београдске стрељачке дружине, да би овој, до тада више забавној установи дала прави војнички карактер, реши да се набави известан број пушака тога система и да се при наградним гађањима само из тих пушака гађати може.

Али у колико је више, у војничком погледу добијено што је ова пушка за стрелиште усвојена, у толико с друге стране почело да се губи у томе, што је нова муниција — метални фишек 3—4 пута скупљи постао и што је плаћање те муниције и за имућније стрелце доста осетно постало а за сиротније још више.

Но при свем том београдска стрељачка дружина напредовала је из године у годину све више и боље, тако да она данас броји преко 200 чланова.

Она се није ограничила само на то да себе и свој опстанак осигура, већ је ставила себи у задатак да уједно буде и расадник за ову витешку установу по свима крајевима отаџбине. И заиста, њеним настојавањем и потпомагањем, а благодарећи пробуђеној свести нашег народа о користи ове витешке установе, и помоћи, коју су јој наше владе нарочито последњих година указивале, — она се почела нагло развијати.

За мало година установише се стрељачке дружине по свима окружним и мањим варошима, па шта више и по сеоским општинама и подигоше угледна стрелишта, а за тим све дружине скупа образоваше једну заједницу под именом „Савез стрељачких дружина Краљевине Србије“

По савезним штатутима сваке године на изменце биva у једној од стрељачких дружина, коју збор стрелаца изабере „главно земаљско гађање“ у коме учествују стрелци из свију савезних стрељачких дружина у Краљевини.

Таковних свечаних гађања било је до сада у: Београду, Крагујевцу, Нишу и Пироту, а ове године биће га у Врању.

Који је год учествовао у оним главним земаљским свечаностима, могао се уверити са каквим одушевљењем браћа стрелци један другог поздрављају и са каквом се вољом такмиче, ко ће гачније да погоди и бољу награду да однесе.

Но при све том одушевљењу са којим је народ ову установу предусретао, скупоћа муниције, као што сам напред напоменуо, кочила је точак њеном развићу и напредовању и то је учинило, те су многе савезне дружине малаксавати почеле, а неке су од њих, до бољих прилика, своја редовна гађања и обуставиле.

С тога, као дугогодишњи председник београдске савезне стрељачке дружине, и савеза свију дружина, и као народни посланик, уверен да Народно Представништво потпуно схваћа високи позив и важност ове витешке установе по народ и војску нашу, узимам слободу замолити га да изволи примити и усвојити:

ПРОЈЕКТ ЗАКОНА

О потпомагању стрељачких дружина у Краљевини Србији.

Члан 1.

Овлашћује се министар војни да може наређивати:

1. Да се савезним стрељачким дружинама издаје из државних слагалишта потребна муниција искључиво за гађање у нишан, по цени од једне трећине стварне вредности, но с тим да дружине враћају чауре од испуњених метака са одбитком до 5% на растур.

2. Да се за главно земаљско гађање издаје потребна муниција бесплатно, но да се чауре опет враћају с одбитком до 5% на растур.

3. Да се свакој ново-установљеној савезној стрељачкој дружини издају бесплатно 3—4 пушке са по 1000 (хиљаду) метака на пушку. Но у случају престанка које дружине, она је дужна ове пушке вратити држави.

4. Да се може утрошити годишње 3000 (три хиљаде) динара из војног буџета, у новцу и стварима на потпомагање стрељачких дружина, поглавито на награде добрим стрелцима, која ће се сума стављати сваке год. у војни буџет.

Члан 2.

Ближе одредбе за вршење овог закона прописаће министар војни, у колико то потребно буде.

Члан 3.

Закон овај ступа у живот кад га Краљ потпише.

21 марта 1891 год.
у Београду.

ПРЕДЛАГАЧ
Генерал М. Лешјанин
НАРОДНИ ПОСЛАНИК.

Председник — Овај предлог упућује се надлежном одбору Изволите чути два указа Краљевских Намесника.

Секретар чита:

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
АЛЕКСАНДРА I
по милости божјој и вољи народној
Краља Србије
МИ КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог нашег министра правде, а по саслушању министарског савета, решили смо и решавамо:

Овлашћује се министар правде да поднесе Народној Скупштини сазваној у први сазив прве периоде на решење закон о пороти.

Наш министар правде нека овај указ изврши.

21 марта 1891 год.
Београд.

Јов. Ристић с. р.
К. С. Протић с. р.
Ј. Бели-Марковић с. р.

Министар Правде
Гл. Гершић.

Предлог гласи:

ЗАКОН О ПОРОТИ

Члан 1. Поред државних првостепених судова, у Србији постоји, у смислу чл. 149 Устава, за извесна кривична дела, овим законом предвиђена, мешовити суд, састављен од државних судија и добрих људи — поротника.

Овакав мешовити суд зове се *поротни суд*.

Поротни суд, у границама овога закона, суди по савести и личном уверењу.

Члан 2. Поротник може бити сваки српски грађанин који у време избора поротника има погодбе по Уставу и изборном закону за народног посланика прописане. Наплаћени порез нема утицаја на важност избора поротника и употребу његовог права.

Члан 3. Поротници не могу бити:

1), Они, који код других служе за плату или издржање, као слуге, калфе, и т. д.

2), Они који не уживају грађанска права; који су ма кад судом осуђивани за кривице због користољубља, који су због недостатка доказа за слична дела ослобођени, или који стоје под надзором полицијским.

3), Они, који не би могла вршити судску дужност због каквих телесних недостатака, као што су: слепи, глуви неми, или који не знају српски говорити; и

4), Они, који су под старатељством или стечиштем, или који раде под туђом фирмом.

Члан 4. Због свога службеног положаја, и све докле то траје, не могу такође бити поротници:

1, Државни Министри;
2, Судски и полицијски чиновници и правозаступници;
3, Свештеници свију вероисповести; и
4, Војници стајаће војске.

Члан 5. Поротнике бирају општински одбори у првој половини месеца Децембра.

Члан 6. Општине које немају више од 200 пореских глава изабраће 20 поротника, а остале веће општине, на сваку даљу стотину пореских глава, изабраће још двојицу поротника.

Списак овако изабраних поротника, у коме ће се назначити име и презиме поротника, њихово занимање, место одакле су, године старости, количина годишње непосредне порезе и дан избора, изложиће се одмах јавности у општинском суду, а и на збору општинском објавити.

Против овог избора у року од три дана по његовој објави има право жалбе сваки грађанин који по закону о општинама има право учешћа у доношању зборских одлука. Жалба се подноси непосредно надлежном првостепеном суду и за три дана од пријама њеног, суд ће издати решење које је извршно. За овим ће општински суд списак поротника најдаље за два дана од када је избор поротника остао у важности доставити првостепеном суду.

Недовољан број поротника попуниће се у свему по одредби овога члана, кад год такав случај наступи.

Члан 7. Поротник, кад суди, добија дневно по 6 динара у име дангубе; а ако поротник није из места где је суд, онда добија десет дин. дневно на име дангубе и трошка. Овај трошак плаћа окривљени ако се огласи за кривог и ако имадне откуд; немадне ли, онда плаћа село, варошица или варош одакле је оптужени.

Ако оптужени не буде осуђен или нема сталног места пребивања, онда трошак овај плаћа срез или варош, где је кривица учињена.

Члан 8. Поротни суд састоји се из тројице државних судија и четири поротника, које ће за суђење сваке кривице за које је поротни суд по одредбама овога закона надлежан, а на четири дана пре одређеног претреса, бирати првостепени суд коцком, и то по једнога из списка поротника општине одакле је кривац, и општине где је кривица учињена, и двојицу из места првостепеног суда. Избор ове двојице из места суда, обавиће и непосредно им саопштити суд на 24 сахата пре заказаног претреса.

Избор поротника извршиће се из списка који припада месту становања надлежног првостепеног суда, кад год кривицу суди поротни суд који нема надлежност за место одакле је кривац, или кад год има више криваца, на места у којима живе не припадају сва обласној надлежности поротнога суда, а равномерно из места првостепеног суда и оне општине одакле је кривац изабраће се поротници кад год би било више кривица учињених у више општина, кад год би оптужени учинио дело у својој општини, и кад место где је кривица учињена не припада обласној надлежности суда.

Члан 9. Поротник, који у одређено време не дође на дужност, казниће се од двадесет динара до сто динара, и ту казну по претходном саслушању изрицаће суд. Докаже ли се да је поротник задржан случајем, који није могао отклонити, ни суд о томе известити онда се не ће осудити, или ако је осуђен, не ће се осуда извршити.

Члан 10. Сваком поротнику, кад први пут у дужност ступи, председник суда представиће важност заклетве, па ће онда поротник метути десну руку на јеванђеље, а ако је друге вере, дигнуће је у вис, и заклеће се овако:

„Заклињем се једним Богом и свим, што ми је по мом закону најсветије, и на овом свету најмилије, да ћу поверену ми дужност поротничку у суду верно испуњавати, да ћу при сваком делу, за које се као поротник позвао будем, судско поље пажљиво пратити, појављене доказе у корист оптуженога и против оптуженога савесно испитати и при решавању дати гласа по своме сопственом уверењу, основаноме на извиђењу и познавању ствари, а не по мрзости, наклоности,

наговору или из страха; и како право радио онако ми Бог помогао".

Они пак, за које би суд званично знао да су се једном заклели на ову дужност, неће другу заклетву полагати, него ће вредити она коју су пређе положили, и на коју ће их само председник суда подсетити.

Члан 11. Поротни суд суди ове кривице:

1, Опасне крађе §. §. 223, и 223 а, 223 б, кривичног закона;

2, Разбојништва §. §. 237, 238, 239, 240, 241, 242 и 250 кривичног законика;

3, Паљевине, §. §. 292, 296, 297, 298 и 299 крив. законика.

Овде се неће гледати на то да ли су ова дела извршена или само покушана

Члан 12. Ако се код кога стекне више кривица, које једним делом иду у надлежност других судова, и ако су сва та дела била предметом једног извиђења и суђења то ће се надлежност поротних судова простирати и на њих.

Прикривачима §. §. 49 — 51 и §. §. 250 а, и 250 б, кривичног законика суди ће онај суд који суди и главнога кривца.

Члан 13. Кад суд прими тужбу од иследне власти, рас-мотриће акта и видиће, је ли кривично дело извиђено, па ако нађе да није, онда суд ће учинити потребно дослеђење. Нађе ли да се нема шта више извиђати, решиће, да ли дело иде у надлежност поротног суда, или не. И против овог решења може се жалба изјавити за три дана.

Члан 14. Пошто постане извршно решење, којим ја наређено да се оптужени преда поротном суду, државни ће тужилац показати суду доказе, који ће се за претрес набавити или том приликом изнети.

Најмање на осам дана пре главног претреса предаће се оптуженоме списак свију доказних средстава, а уједно ће му се дозволити да предложи суду да се попуне или умноже доказна средства. О таквим предлозима решаваће првостепени суд. Ти предлози морају се поднети најмање на три дана пре главног претреса. Доцније се то не ће моћи учинити, ван ако докаже да за њих није раније знао.

Суд може одбацити те предлоге, кад би се основана сумња показала. да се тим неће моћи добити важне последице за сам доказ, него би се на тај начин само главни претрес без потребе развукао, кад би предлог уважен био; али ако би оптужени такав предлог учинио на главном претресу, онда о његовој умесности или одбачају решава цео поротни суд.

Она доказна средства, која нису у списку означена, не могу се на штету оптуженог употребити на претресу. Но ако би за резултат суђења по оцени државних судија било од важности њихово ислеђење и употреба, то ће се по решењу државних судија претрес одложити. Предлог за овако одлагање може чинити сваки члан поротнога суда, и државни и приватних тужилац. Исто тако претрес ће се увек одложити, кад то оптужени захтев, у циљу да изнете нове доказе који иду на његову олакшицу докаже, ако би поротни суд нашао да би изнета факта, као доказана, била од утицаја на одлуку поротног суда: или ако би то оптужени због недоласка сведока затражио, па би по оцени државних судија овако тражење с обзиром на важност сведоцаба, и то било од утицаја.

Одложени претрес мора се наставити најдаље за десет дана.

Члан 15. Првостепени суд кад кривица за претрес буде готова, а на пет дана пре претреса показаће оптуженоме и државном тужиоцу имена свију поротника из списка оних општина из којих ће се састав поротног суда извршити.

У року од 24. сахата по саопштењу оптужени и државни тужилац имају право чинити изузећа противу поротника прописана кривичним поступком за државне судије, а осим тога избацити из сваког списка, не казујући узрок одбачаја, по тројицу. А ако је више оптужених, онда сви могу само четворицу одбацити.

Члан 16. Ако се услед примене чл. 14 онемогући довољан број поротника из једнога саопштеног списка, онда ће се недовољан број попунити поротницима из места првостепеног суда.

Члан 17. Главни претрес отпочеће се читањем решења, којим се оптужени предаје поротном суду.

Извиђењем на претресу управљаће председник суда. Но поротници, који су на претрес позвани, могу такође као и редовне судије чинити непосредно питања, оптуженоме, сведоцима и вештацима, преко председника.

У саветовању, пак, и решавању, поротници онолико ће само учествовати, колико је овим законом прописано.

Члан 18. Сведоци ће се пре почетка седнице прозвати. Ако који сведок није дошао, опет ће се његов исказ прочитати.

Члан 19. Пошто се сведоци прозову, упутиће се у собу за њих одређену. Сведок који је испитан, неће се смети са неиспитаним сведоцима састајати ни разговарати.

Члан 20. Сведоци ће се код суда само на главном претресу заклињати, а код иследне власти само у случају §. 111. крив. поступка.

Сведоке ће председник ради саслушања позивати у заседање једног по једног и по реду, како сам буде налазио, подсетивши сваког сведока, пре него што би овај своју сведоџбу исказао, да праву истину исказе, па ако каквих законих препрека на путу не буде, он ће га по том и заклети; но ако обе стране пристану, да се не куне, онда суд неће сведока заклињати.

Члан 21. Пре него што сведок буде саслушан, председник ће упитати оптуженог, државног и приватног тужиоца, да ли они имају каква изузећа противу сведока и чиме их доказују. Изузећа, која су страни позната, али их она није хтела показати, сматра ће се као да не постоје.

Ако би се изузећа зато чинила, што се мисли да се сведоку у опште веровати не може, а не за то, што сведок не би био способан да под заклетвом сведочи, или што његов исказ не би могао имати вредности неизузетног и способног сведока, онда се на њих неће никака пажња обратити него ће се сведок по закључењу судском заклети на свој исказ.

Члан 22. Пошто председник саслуша сведока, онда ће и државне судије и поротници, као и државни тужилац, оптужени, а поред овога и његов бранилац, моћи сведоцима да стављају питања, а могу и оптуженом питања чинити.

Сведок ће се увек умесно саслушавати пре но што се његова раније сведоџба на претресу прочита.

Члан 23. Ако оптужени на главном претресу потпуно призна дело за које се оптужује, а тако исто, ако се такво дело за оптуженог на главном претресу доказује сведоџбом двојице сведока очевидаца, чији би се исказу непосредно на учињену кривицу и оптуженога односили, онда по једногласном решењу државних судија престаје даља радња поротника, пошто се то и у протокол забележи. Овакво своје решење суд ће одмах саопштити поротницима, државном и приватном тужиоцу, оптуженом и његовом браниоцу, и даљи рад на претресу прекинути. Против таквог решења имају право жалити се касационом суду сви, којима је саопштено, у року за три дана по саопштењу; и кад то решење буде извршно, суд ће најдаље за друга три дана одредити накнадни претрес, и кривицу без поротника пресудити.

Ако би касациони суд поништио решење првостепеног суда, и нашао да има места даљем учешћу поротнога суда, о чему касациони суд у први радни дан по пријаму акта доноси одлуку, онда се одмах у остављеном року одређује претрес за поротно суђење.

Члан 24. При решавању питања о кривици, поротници учествују у саветовању и закључењу као и судије. Уверење своје о томе; је ли оптужени доиста крив, или није крив, црпиће из доказа, који су на главном претресу извиђени, и из познавања ствари.

Решавање пак о томе: који се прописи кривичног закона имају применити на дело и околности, које су по укуп-

ном закључењу поротног суда нађене да постоје, као и у случају осуде каква се и колика се казна одредити има, — припада само судијама без поротника.

Исто тако и питање о накнади штете, ако би се имала уз кривицу решавати, као и о траженим трошковима, решаваће само државне судије.

Члан. 25. Саветовање и гласање бива тајно.

Члан 26. Саветовањем руководиће председник. Гласаће се по обичним правилима. Два ће поротника најпре глас дати, а после два судије, за тим два друга поротника, и најпосле председник. За вредност одлуке поротног суда потребна је апсолутна већина гласова.

Члан 27. Поротници и државне судије решавају заједнички само питање о томе: је ли оптужени крив или не, држећи се при томе стога уверења, које су дужни да прибаве из укупног излеђења и прибраних доказа, као и познавања ствари, но ипак дужни су да при решавању покажу своје разлоге, на којима мишљење своје оснивају.

Сва остала питања, у колико то нарочитим одредбама овога закона није другачије наређено, припадају надлежности само државних судија.

Члан 28. Сваку пресуду и решење суд ће заједно са разлозима на писмено ставити и потписом својим одостоверити. При саставу разлога у закључењу имаће се на уму, и у исто закључење унети, оне побуде које су према чл. 26. државне судије и поротници при саветовању и гласању за своје мишљење показали.

Члан. 29. Председник ће у јавној седници објавити одлуку у присуству судија и поротника истога дана, кад је претрес закључен, па ма у које доба то било.

Састав и објава побуда — цела пресуда — може се и за доцнији који дан остати, али то не може бити више од 7 дана.

Члан 30. Одлука поротнога суда не вреди, ако би се оснивала на доказима, који на главном претресу нису показани.

Члан 31. Ако би на главном претресу наступио случај §. 209. крив. пост. и показано дело не би подлежало суђењу поротног суда, онда ће саме државне судије, са искључењем поротника, дотично кривично дело расправити.

Члан 32. Противу пресуда и решења поротног суда моћи ће се жалба изјавити само касационом суду.

Члан. 33. Жалба се не може оснивати на томе, да на главноме претресу изнесени доказ није потпун, или да није довољан, па да се тато не може узети ни да је доказано, да је оптужени доиста крив.

Члан 34. Оптужени његов бранилац, приватни и државни тужилац могу се у року од пет дана по соопштењу пресуде жалити касационом суду, кад год налазе, да је поротни суд поступио противно одредбама овога закона, било на корист или штету тужене или тужилачке стране.

Члан 35. Ако касациони суд нађе да је жалба основана, уништиће закључење поротног суда, па и цео поступак, ако нађе да је и овај неправилан, и наредиће ново излеђење или нов претрес.

Члан 36. Ако је жалба на то управљена, да је материјални закон погрешно примљен на дела и околности, за које те по укупном закључењу поротног суда нашло да постоје — онда ће касациони суд у своме решењу то нарочито показати, и ствар истоме суду вратити да само друго закључење изрече према ономе и на основу онога, што је признато да постоји.

У оваком случају и ако ниже суд усвоји примедбе касац. суда, неће се одређивати нов претрес, него ће суд позивати само државног тужиоца и браниоца да своје предлоге и разлоге суду покажу.

Члан 37. И против другог закључења судског под горњим предоставкама може се жалба изјавити, но само у толико, у колико се буде тицало новог поступка или новог закључења судског.

Члан. 38. Сва кривична дела, која подлеже суђењу поротног суда, а затеку се непресуђена код првостепених судова, расправиће се по прописима овога закона.

Члан 39. За све, што овим законом није друкчије наређено, о делима, која пред поротни суд долазе, вреде наређења крив. поступка и устројства судова.

Члан 40. Овим законом укида се закон о пороти од 31. Октобра 1871. год.

Овај закон ступа у живот од дана, кад га Краљ потпише.

Мишљење Државног Савета

Господине Министре,

Државни Савет проучио је пројект закона о пороти, који сте му ради тога изволели послати писмом Вашим од 19 Фебруара 1891 год. Бр. 1486.

Имајући на уму, да је циљ овоме пројекту да у установи пороте, онаквој каква је усвојена код нас, учини најпреће измене, према искуству добивеном у току од 20 година, како би се с једне стране олакшало функционисање ове установе, а с друге дало гаранције и држави и појединцима за што правилнију радњу поротнога суда, Државни савет при оцени овога пројекта уздржао се за сада да искаже своје мишљење о питању, да ли ова установа, онаква каква је узакоњена код нас, одговара подобним установама у другим државама, те према томе, да ли би требало у том правцу да се за сад у основи преиначи и измени.

Оцењујући дакле сам пројекат, Државни је савет нашао, да би га ради саме прегледности ваљало поделити у четири дела: I. Избор поротника; II. Састав пороте; III. О надлежности и раду пороте и IV. О жалби. На ову сте поделу и Ви, Господине Министре, изволели пристати.

И тако би, по мишљењу Државнога Савета, најпре дошао:

Чл. 1., који да гласи: „Поред државних првостепених судова у Краљевини Србији, постоји и установа поротнога суда (чл. 149 Устава)." Остало би у томе члану требало изоставити.

И за тим дошло заглавље:

I. Избор Поротника.

Члан 2. по пројекту.

Члан 3. тач. 1. и 2. по пројекту, но после тачке друге, по мишљењу Државнога Савета, ваљало би уметути да буде тачка 3. ово:

„3. који се налазе под излеђењем за кривице које бе̂зчасте."

И онда тач. 3. и 4. из пројекта постају тач. 4. и 5.

Члан 4. по пројекту, но да му се дода члан 4. садањега закона, изоставивши само тач. 3. истог закона.

Државни је Савет за то нашао да треба да остане и даље пропис члана 4. садањег закона, што би, може бити, било или сувише теретно за поједине грађане или штетно за саме послове државне, кад се не би оставило, да и даље постоји законски пропис, по коме нека лица могу да се не приме дужности поротничке. Тачку 3. чл. 4. садањег закона Савет налази, да треба изоставити, што се том тачком великом броју најодличнијих грађана даје могућност, да не врше своје грађанске дужности као поротници.

(наставиће се)

Одговорни уредник Ранко Петровић. Штампа краљ. српске државне штампарије